

Na osnovu člana 37. stav 1. tačka f) Ustava Zeničko-dobojskog kantona, na prijedlog Vlade Zeničko-dobojskog kantona, Skupština Zeničko-dobojskog kantona, na \_\_\_\_\_ sjednici održanoj dana \_\_\_\_\_ 2013. godine, donosi

## **ZAKON O PRUŽANJU BESPLATNE PRAVNE POMOĆI**

### **DIO PRVI - OPĆE ODREDBE**

#### **Član 1. (Predmet zakona)**

Ovim zakonom propisuju se način i uslovi za ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć, subjekti za pružanje besplatne pravne pomoći, korisnici besplatne pravne pomoći, uslovi i način za ostvarivanje, organ nadležan za pružanje besplatne pravne pomoći u Zeničko-dobojskom kantonu, (u daljem tekstu: Kanton), prava, dužnosti i ovlaštenja pravnih zastupnika, finansiranje i kontrola kvaliteta pružanja besplatne pravne pomoći, kao i nadzor nad provođenjem ovog zakona i druga pitanja od značaja za pružanje besplatne pravne pomoći.

#### **Član 2. (Besplatna pravna pomoć)**

- (1) Besplatna pravna pomoć je oblik ostvarivanja prava fizičkog lica na pravično suđenje i jednak pristup pravdi pred sudom i drugim organima, čije troškove u cjelosti ili djelimično snosi nadležni organ za pružanje besplatne pravne pomoći.
- (2) Odobrena besplatna pravna pomoć može se ograničiti samo pod uslovima propisanim u ovom zakonu.
- (3) Pravo na besplatnu pravnu pomoć obuhvata i pravo na oslobađanje od taksi koje se ostvaruje u skladu sa drugim zakonima i propisima.

#### **Član 3. (Minimum prava)**

- (1) Prava utvrđena ovim zakonom predstavljaju minimum prava koja se drugim zakonima i propisima ne mogu umanjivati.
- (2) Lice ostvaruje besplatnu pravnu pomoć kod nadležnog organa za pružanje besplatne pravne pomoći.
- (3) Lice koje ostvari pravo na besplatnu pravnu pomoć pred nadležnim organom u mjestu svog prebivališta odnosno boravišta, uživa to pravo na teritoriji cijele Bosne i Hercegovine, u skladu sa zakonom.
- (4) Sa ciljem ostvarivanja prava iz stava (3) ovog člana, nadležni organi odnosno subjekti za pružanje besplatne pravne pomoći, ostvaruju međusobnu saradnju.

#### **Član 4. (Značenje izraza)**

- (1) Pojedini izrazi koji se koriste u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:
  - a) *Pravo na besplatnu pravnu pomoć*, u smislu ovog zakona predstavlja pravo svakog fizičkog lica da uz ispunjenje određenih uslova traži i ostvari besplatnu pravnu pomoć u skladu sa ovim zakonom;
  - b) *Korisnik besplatne pravne pomoći* je svako fizičko lice kojem je odobrena besplatna pravna pomoć na osnovu ovog zakona;
  - c) *Licem lošg imovinskog stanja* smatra se lice koje nema prihoda ili prema svom općem imovinskom stanju i stanju članova svog porodičnog domaćinstva, nema sredstava da plati

punomoćnika i/ili radnje punomoćnika, te troškove postupka, bez štete za nužno izdržavanje sebe i svoje porodice;

- d) *Članovima porodičnog domaćinstva korisnika besplatne pravne pomoći* smatraju se osobe utvrđene Porodičnim zakonom Federacije Bosne i Hercegovine;
- e) *Subjektima pružanja besplatne pravne pomoći* smatra se nadležni organ propisan ovim zakonom, službe za besplatnu pravnu pomoć pri općinama, advokati koji su članovi advokatskih komora u Bosni i Hercegovini, udruženja i fondacije registrovane za pružanje besplatne pravne pomoći i drugi subjekti, u skladu sa zakonom;
- f) *Nadležni organ za pružanje besplatne pravne pomoći* u Zeničko-dobojskom kantonu je Kantonalni zavod za pravnu pomoć (u daljem tekstu: Zavod);
- g) *Oblici ostvarivanja besplatne pravne pomoći*, u smislu ovog zakona su radnje i postupci kojima se korisniku besplatne pravne pomoći omogućava zaštita prava na pravično suđenje i jednak pristup pravdi;
- h) *Pružalac besplatne pravne pomoći* je lice zakonom ovlašteno da za odobreni oblik besplatne pravne pomoći, korisniku pruži stručnu pravnu pomoć.
- i) *Pravni zastupnik* je državni službenik nadležnog organa za pružanje besplatne pravne pomoći ovlašten da samostalno obavlja poslove pružanja besplatne pravne pomoći;
- j) *Međunarodnim konvencijama* smatraju se svi međunarodni akti koji se odnose na pravo pojedinca na pravično suđenje i jednak pristup pravdi, a koje je Bosna i Hercegovina ratifikovala.

## **Član 5.**

### **(Ravnopravnost spolova)**

Odredbe ovog zakona odnose se podjednako na osobe muškog i ženskog spola, bez obzira na rod imenice upotrebljene u tekstu.

## **POGLAVLJE I - OBLICI OSTVARIVANJA BESPLATNE PRAVNE POMOĆI I POSTUPCI U KOJIMA SE OSTVARUJE**

## **Član 6.**

### **(Oblici ostvarivanja besplatne pravne pomoći)**

- (1) Besplatna pravna pomoć ostvaruje se kao pravo na:
  - a) opće informacije o pravima i obavezama;
  - b) pomoć u popunjavanju obrazaca;
  - c) pravne savjete;
  - d) pravnu pomoć pri sastavljanju svih vrsta podnesaka;
  - e) zastupanje pred organima uprave i institucijama;
  - f) zastupanje na sudu;
  - g) pravnu pomoć u postupcima mirnog rješavanja spora (medijacija).
- (2) Pravo na opće informacije o pravima i obavezama i pomoć u popunjavanju obrazaca za ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć imaju sva lica bez obzira na ispunjavanje uslova propisanih ovim zakonom.
- (3) Pravni savjet je detaljno informisanje o načinu i mogućnostima rješavanja određenog pravnog pitanja u konkretnoj pravnoj stvari.
- (4) Pravna pomoć iz stava (1) ovog člana pruža se bez naknade, osim ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

**Član 7.**  
**(Postupci u kojima se pruža besplatna pravna pomoć)**

(1) Besplatna pravna pomoć pruža se korisnicima besplatne pravne pomoći u postupcima u kojima se ostvaruju i štite njihova prava i na zakonu zasnovani interesi.

(2) Postupci iz stava (1) ovog člana su:

- a) parnični postupak;
- b) vanparnični postupak;
- c) izvršni postupak;
- d) krivični postupak, u skladu sa zakonima o krivičnom postupku;
- e) prekršajni postupak;
- f) upravni postupak;
- g) upravni spor.

**Član 8.**  
**(Postupci u kojima se ne pruža besplatna pravna pomoć)**

Ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć ne odnosi se na:

- a) postupak pred privrednim odjeljenjima nadležnih sudova;
- b) postupak registracije pravnih subjekata;
- c) postupak registracije preduzetničke ili obrtničke djelatnosti;
- d) postupak registracije udruženja i fondacija;
- e) postupak pribavljanja urbanističke saglasnosti i građevinske dozvole, te druge pravne radnje u vezi s građenjem, kao i svi postupci vezani za nepokretnu imovinu;
- f) sastavljanje isprava o pravnim poslovima (jednostrani pravni poslovi, ugovori i sl.)

**Član 9.**  
**(Evidencija)**

(1) O pruženoj besplatnoj pravnoj pomoći nadležni organ za pružanje besplatne pravne pomoći (u daljem tekstu: nadležni organ), vodi evidenciju u manuelnoj i elektronskoj formi.

(2) Način vođenja i sadržaj evidencija propisuje ministar Ministarstva za pravosuđe i upravu Zeničko-dobojskog kantona (u daljem tekstu: Ministar)

**POGLAVLJE II - KORISNIK I ZABRANA DISKRIMINACIJE KORISNIKA BESPLATNE PRAVNE POMOĆI**

**Član 10.**  
**(Korisnik besplatne pravne pomoći)**

Korisnik besplatne pravne pomoći (u daljem tekstu: korisnik) je fizičko lice kojem se pravna pomoć pruža prema uslovima, kriterijima i načinu ostvarivanja pravne pomoći propisanim ovim zakonom i to:

- a) državljanin Bosne i Hercegovine koji ima prebivalište, odnosno boravište na teritoriji Kantona i drugo fizičko lice koje ima boravište na teritoriji Bosne i Hercegovine;
- b) fizičko lice koje se nalazi na teritoriji Bosne i Hercegovine pod međunarodnom zaštitom u skladu sa međunarodnim standardom, a naročito tražioc azila, izbjeglica, lice pod supsidijarnom ili privremenom zaštitom, apatrid, žrtva trgovine ljudima, u skladu sa obavezama koje Bosna i Hercegovina ima prema međunarodnim konvencijama.

**Član 11.**  
**(Zabrana diskriminacije)**

Korisnik besplatne pravne pomoći ima pravo na besplatnu pravnu pomoć pod uslovima propisanim ovim zakonom, bez obzira na njegovu rasu, boju kože, jezik, vjeru, etničku pripadnost, nacionalno ili socijalno porijeklo, veze s nacionalnom manjinom, političko ili drugo uvjerenje, članstvo u sindikatu ili drugom udruženju, obrazovanje, pol, polno izražavanje ili orijentaciju, kao i svaku drugu okolnost koja ima za

svrhu ili posljedicu da mu onemogućiti ili ugrožava priznavanje, uživanje ili ostvarivanje, na ravnopravnoj osnovi, prava utvrđenih ovim zakonom.

**Član 12.**  
**(Obaveza zastupanja po međunarodnim konvencijama)**

Pravna pomoć se pruža građanima po međunarodnim konvencijama koje je Bosna i Hercegovina ratifikovala.

**POGLAVLJE III - USLOVI, KRITERIJI I NAČIN OSTVARIVANJA BESPLATNE PRAVNE POMOĆI**

**Član 13.**  
**(Ostvarivanje besplatne pravne pomoći po osnovu statusa)**

- (1) Pravo na besplatnu pravnu pomoć po osnovu statusa ostvaruje:
- a) korisnik stalne novčane pomoći ostvarene prema propisu o socijalnoj zaštiti;
  - b) djeca bez roditeljskog staranja;
  - c) lice kome je oduzeta poslovna sposobnost i duševno oboljelo lice smješteno u zdravstvenu ustanovu, ustanovu socijalne zaštite ili drugu specijaliziranu ustanovu;
  - d) penzioner koji prima najnižu penziju, a nema drugih članova porodičnog domaćinstva koji ostvaruju redovna primanja i prihode;
  - e) žrtve nasilja u porodici i nasilja u zajednici,
  - f) član porodice šehida, poginulog borca, ratni vojni invalid i dobitnik ratnog priznanja i odlikovanja u stvarima zaštite i ostvarivanju njegovih prava po tim osnovama i
  - g) lica pod međunarodnom zaštitom iz člana 10. tačke b.) ovog zakona.

**Član 14.**  
**(Dokazivanje statusa)**

Status lica iz člana 13. stav (1) ovog zakona dokazuje se odgovarajućim dokumentima izdatim od nadležnog organa, kojima je utvrđen status tog lica.

**Član 15.**  
**(Ostvarivanje besplatne pravne pomoći po osnovu lošeg imovinskog stanja)**

- (1) Pravo na besplatnu pravnu pomoć ostvaruje lice lošeg imovinskog stanja kada to odobri nadležni organ.
- (2) Licem lošeg imovinskog stanja se, po odredbama ovog Zakona, smatra lice čiji mjesečni prihod i ukupan mjesečni prihod članova njegovog porodičnog domaćinstva ne prelazi iznos od 30% prosječne isplaćene mjesečne neto plaće zaposlenih u Zeničko-dobojskom kantonu, u prethodnoj kalendarskoj godini za jednog člana, i po 10% za svakog narednog člana njegovog porodičnog domaćinstva, a nema nekretnine i/ili drugu imovinu koja može biti predmet izvršenja po zakonu o izvršnom postupku koji se primjenjuje u Federaciji Bosne i Hercegovine.
- (3) Ne smatra se licem lošeg imovinskog stanja lice koje živi u zajedničkom domaćinstvu sa punoljetnim članom svoje porodice, a koji je takvog imovinskog stanja da je u mogućnosti da snosi njegove troškove advokatskih usluga.
- (4) Kod utvrđivanja slabog imovinskog stanja lica iz stava (2) ovog člana, neće se uzimati u obzir prihod i imovina članova njegove porodice, koji sa njim žive u zajedničkom domaćinstvu, a protivstranka su u postupku.

## **POGLAVLJE IV - POSTUPAK OSTVARIVANJA BESPLATNE PRAVNE POMOĆI**

### **Član 16.**

#### **(Zahtjev za pružanje besplatne pravne pomoći)**

- (1) Zahtjev za pružanje besplatne pravne pomoći, uz priložene dokaze o ispunjavanju uslova propisanih ovim zakonom, podnosi se nadležnom organu na obrascu koji propisuje ministar Ministarstva za pravosuđe i upravu Zeničko-dobojskog kantona (u daljem tekstu Ministar).
- (2) Podnosilac zahtjeva uz zahtjev prilaže svoju ovjerenu pisanu izjavu i ovjerenu pisanu izjavu punoljetnih članova svog porodičnog domaćinstva o imovinskom stanju, kao i svoju ovjerenu pisanu izjavu i pisanu izjavu punoljetnih članova svog porodičnog domaćinstva o dopuštanju uvida u sve podatke o imovini i prihodima.
- (3) Za tačnost podataka navedenih u zahtjevu podnosilac zahtjeva odgovara krivično i materijalno.

### **Član 17.**

#### **(Provjera podataka)**

- (1) Nadležni organ, prema vlastitoj procjeni, provjerava činjenice navedene u izjavi o imovinskom stanju podnosioca zahtjeva i punoljetnih članova njegovog porodičnog domaćinstva.
- (2) Na zahtjev nadležnog organa, organi i pravna lica dužna su dostaviti podatke kojim raspolažu ili vode evidenciju o činjenicama navedenim u izjavi o imovinskom stanju podnosioca zahtjeva.

### **Član 18.**

#### **(Odlučivanje o zahtjevu)**

- (1) O zahtjevu za pružanje besplatne pravne pomoći odlučuje ovlašteno lice nadležnog organa bez odgađanja, a najkasnije u roku 15 dana od dana podnošenja zahtjeva.

### **Član 19.**

#### **(Vremensko važenje odobrene pravne pomoći)**

- (1) Odobrena besplatna pravna pomoć važi do pravosnažnog okončanja postupka za koji je odobrena, ukoliko ranije nije otkazana ili opozvana.
- (2) U izuzetno opravdanim slučajevima, besplatna pravna pomoć se može odobriti i za postupke po vanrednim pravnim lijekovima i za postupke pred ustavnim sudom.

### **Član 20.**

#### **(Odbijanje pružanja besplatne pravne pomoći)**

- (1) Besplatna pravna pomoć podnosiocu zahtjeva odnosno korisniku besplatne pravne pomoći, neće se pružiti ili će biti uskraćena:
  - a) ako nisu ispunjeni kriteriji iz člana 13. odnosno člana 15. ovog zakona,
  - b) ako se radi o neopravdanom vođenju postupka,
  - c) ako se radi o zloupotrebi prava na besplatnu pravnu pomoć,
  - d) ako se podnosilac zahtjeva odnosno korisnik besplatne pravne pomoći ponaša izrazito nasilnički, nepristojno i uvredljivo prema pružaocu pravne pomoći i
  - e) u drugim opravdanim slučajevima.
- (2) Neopravdano vođenje postupka u smislu stava (1) tačka b) ovog člana postoji kada je podnosilac zahtjeva za besplatnu pravnu pomoć u očiglednom nesrazmjeru sa stvarnim izgledom za uspjeh, kao i kada želi da vodi postupak radi postizanja svrhe, koja je suprotna načelima poštenja i morala.
- (3) Zloupotreba prava na besplatnu pravnu pomoć, u smislu stava (1) tačka c) ovog člana postoji kada je

podnosilac zahtjeva za besplatnu pravnu pomoć dao netačne podatke o ispunjavanju kriterija iz ovog zakona, ili ako u slučaju promijenjenih okolnosti u toku vođenja postupka, prema kojima ne bi imao pravo na besplatnu pravnu pomoć, iste nije prijavio nadležnom organu.

(4) U slučaju iz stava (1) ovog člana, direktor Zavoda ili pravni zastupnik koga direktor ovlasti, će odbiti zahtjev za besplatnu pravnu pomoć ili uskratiti dalje pružanje odobrene pravne pomoći, o čemu će pismeno obavijestiti podnosioca zahtjeva za besplatnu pravnu pomoć odnosno korisnika besplatne pravne pomoći.

(5) Nezadovoljna stranka ima pravo, u roku od osam dana od dana prijema obavijesti iz stava (4) ovog člana, na istu izjaviti pritužbu Ministarstvu za pravosuđe i upravu Zeničko-dobojskog kantona.

(7) O pritužbi rješenjem odlučuje ministar navedenog ministarstva u roku od osam dana od dana podnošenja pritužbe.

(8) Ukoliko se, nakon utvrđivanja relevantnih činjenica i okolnosti, utvrdi da je pritužba bila osnovana, rješenjem iz stava (7) ovog člana će se naložiti Zavodu da postupi po zahtjevu stranke.

(9) Zavod je dužan postupiti po rješenju iz stava (7) odnosno stava (8) ovog člana.

### **Član 21.**

#### **(Slučajevi kada postoji obaveza plaćanja naknade za poduzete radnje)**

(1) Poslovi pružanja pravne pomoći od strane pravnih zastupnika Zavoda, obavljaju se besplatno.

(2) Obaveza plaćanja pravne pomoći postoji kada se tokom postupka ili po njegovom završetku, po službenoj dužnosti ili po prijavi bilo kog lica, utvrdi da je korisnik pravne pomoći imao ili ima dovoljno sredstava za plaćanje zastupanja i da nije ispunjavao kriterije za pružanje besplatne pravne pomoći.

(3) U slučaju iz stava (2) ovog člana, direktor Zavoda ili pravni zastupnik koga on ovlasti, će donijeti rješenje o poništavanju ili izmjeni rješenja o pružanju pravne pomoći u slučaju da je postupak okončan, odnosno rješenje o obustavljanju pružanja pravne pomoći u slučaju da je postupak u toku.

(4) Rješenjem iz stava (3) ovog člana ujedno će biti odlučeno o obavezi plaćanja naknade za sve radnje poduzete tokom pružanja pravne pomoći i zastupanja tog korisnika, kao i obavezi plaćanja drugih troškova nastalih u vezi s tim.

(5) Iznosi naknada iz stava (4) ovog člana obračunavaju se prema advokatskoj tarifi i prihod su budžeta Kantona.

## **DIO DRUGI - SUBJEKTI OVLAŠTENI ZA PRUŽANJE BESPLATNE PRAVNE POMOĆI**

### **Član 22.**

#### **(Subjekti)**

(1) Besplatnu pravnu pomoć u skladu sa odredbama ovog zakona pruža Kantonalni zavod za pravnu pomoć.

(2) Besplatnu pravnu pomoć mogu pružati: službe za besplatnu pravnu pomoć pri općinama odnosno državni službenici koji su zaposleni u općini i koji ispunjavaju uslove propisane članom 32. stav (2) ovog zakona, advokati koji su članovi advokatskih komora u Bosni i Hercegovini, udruženja i fondacije registrovane za pružanje besplatne pravne pomoći i drugi subjekti, u skladu sa drugim zakonima.

### **Član 23.**

#### **(Pravo zastupanja)**

(1) Pravo zastupanja korisnika besplatne pravne pomoći u skladu sa procesnim zakonima u Bosni i Hercegovini imaju:

- a) pravni zastupnici Kantonalnog zavoda za pravnu pomoć (u svojstvu branioca i/ili punomoćnika), pod uslovima propisanim ovim zakonom,
- b) advokati - članovi advokatskih komora u Bosni i Hercegovini,
- c) zaposlenici općinskih službi za besplatnu pravnu pomoć odnosno državni službenici koji su zaposleni u općini i koji ispunjavaju uslove propisane članom 32. stav (2) ovog zakona,
- d) članovi udruženja koja su registrovana za pružanje besplatne pravne pomoći, u skladu sa uslovima propisanim procesnim zakonima koji se odnose na punomoćnike stranke;

- (3) Pravni zastupnik iz stava (1) tačka a) ovog člana može biti postavljen za branioca licu lošeg imovnog stanja lišenom slobode, odnosno osumnjičenom ili optuženom, na način i po postupku utvrđenom Zakonom o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine br.35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07,9/09 , 12/10, 8/13).

## **POGLAVLJE I - KANTONALNI ZAVOD ZA PRAVNU POMOĆ**

### **Član 24.**

#### **(Status Kantonalnog zavoda za pravnu pomoć)**

Kantonalni zavod za pravnu pomoć, prema Zakonu o kantonalnim ministarstvima i drugim tijelima kantonalne uprave, (prečišćeni tekst), ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona broj:13/08, 3/10, 6/12) ima status samostalne upravne organizacije.

### **Član 25.**

#### **(Organizacija i način funkcioniranja Zavoda)**

Organizacija i način funkcioniranja Zavoda regulisani su odredbama Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj: 35/05).

### **Član 26.**

#### **(Unutrašnja organizacija)**

Unutrašnja organizacija Zavoda utvrđuje se pravilnikom, koji donosi direktor uz prethodno pribavljenu saglasnost Vlade Zeničko-dobojskog kantona.

### **Član 27.**

#### **(Nadležnost Zavoda)**

Zavod osigurava pružanje besplatne pravne pomoći na način i pod uslovima utvrđenim ovim zakonom kako bi se građanima omogućilo ostvarivanje prava na jednak pristup pravdi i pravo na pravično suđenje.

### **Član 28.**

#### **(Edukacija kadrova i kontrola kvaliteta)**

- (1) Zavod osigurava kontinuiranu edukaciju kadrova koji pružaju besplatnu pravnu pomoć.
- (2) Zavod kontinuirano kontrolše kvalitet i kvantitet pružanja besplatne pravne pomoći i predlaže mjere za unapređenje sistema upravljanja i pružanja besplatne pravne pomoći.

### **Član 29.**

#### **(Javnost rada i izvještavanje)**

- (1) Zavod osigurava kontinuirano pružanje informacija javnosti o ciljevima, načinu obezbjeđenja i drugim pitanjima iz oblasti besplatne pravne pomoći.
- (2) Radi praćenja i unaprijeđenja besplatne pravne pomoći, Zavod podnosi Vladi i Skupštini Kantona godišnji izvještaj o radu s prijedlogom mjera za unapređenje sistema pružanja pravne pomoći, koji sadrži podatke o broju korisnika besplatne pravne pomoći po oblastima u kojima je pružena pravna pomoć, broju i vrsti postupaka pred pravosudnim organima, organima uprave i drugim organima, broju predmeta koji su u toku i drugim pitanjima od značaja za izvještavanje o pružanju besplatne pravne pomoći.

## **ODJELJAK A - RUKOVOĐENJE I UNUTRAŠNJA ORGANIZACIJA ZAVODA**

### **Član 30. (Rukovođenje)**

- (1) Radom Zavoda rukovodi direktor koji je rukovodeći državni službenik i koji se imenuje u skladu sa propisima koji regulišu postupak i način imenovanja direktora samostalnih kantonalnih upravnih organizacija.
- (2) Za direktora može biti imenovan diplomirani pravnik, koji pored općih i posebnih uslova utvrđenih zakonom, ima položen pravosudni ispit i pet godina radnog iskustva u radu na pravnim poslovima, nakon položenog pravosudnog ispita.
- (3) Direktor je naredbodavac za raspolaganje budžetskim sredstvima određenim za finansiranje rada Zavoda.
- (4) Direktor za svoj rad odgovara Vladi Kantona.

### **Član 31. (Vršenje dužnosti direktora)**

- (1) U slučaju da direktoru prestane radni odnos ili da nije u mogućnosti obavljati dužnost u dužem vremenskom periodu, Vlada Kantona može imenovati vršioca dužnosti direktora, ali najduže na period od šest mjeseci.
- (2) U slučaju privremene odsutnosti, dužnost direktora vrši pomoćnik direktora koga direktor pismenim aktom odredi.

### **Član 32. (Pomoćnici direktora)**

- (1) Pomoćnici direktora su rukovodeći državni službenici koji se postavljaju na način i u postupku utvrđenom zakonom za rukovodeće državne službenike kantonalnih organa državne službe.
- (2) Pravilnikom iz člana 26. ovog Zakona se, pored ostalog, utvrđuje broj pomoćnika direktora i određuju uslovi za njihovo postavljenje, s tim da, za pomoćnika direktora može biti postavljen diplomirani pravnik, koji pored općih i posebnih uslova utvrđenih zakonom, ima položen pravosudni ispit i tri godine radnog iskustva u radu na pravnim poslovima, nakon položenog pravosudnog ispita.
- (3) Pomoćnici direktora su ovlašteni za obavljanje svih poslova iz nadležnosti Zavoda, u skladu sa odredbama ovog Zakona, pravilnika iz člana 26. ovog zakona i drugih propisa.

### **Član 33. (Državni službenici i namještenici)**

Poslove u Zavodu, osim poslova koje vrše direktor i pomoćnici direktora, obavljaju i državni službenici i namještenici, što se utvrđuje pravilnikom iz člana 26. ovog Zakona.

## **ODJELJAK B - PRAVA I DUŽNOSTI ZAPOSLENIKA ZAVODA**

### **Član 34. (Prava zaposlenika)**

Zaposlenici u Zavodu, imaju pravo na plaću i druga lična primanja, kao i ostala prava iz radnog odnosa, u skladu sa propisima kojima su ta prava utvrđena za rukovodeće državne službenike, odnosno državne službenike ili namještenike odgovarajućeg ranga u kantonalnim organima državne službe.

**Član 35.**  
**(Prava i dužnosti pravnih zastupnika)**

- (1) Direktor i pomoćnici direktora su pravni zastupnici Zavoda.
- (2) Pravni zastupnik je ovlašten za samostalno pružanje besplatne pravne pomoći.
- (3) Pravni zastupnik je nezavisan i samostalan u vršenju svojih poslova i ima pravo i dužnost da u okviru dobijenog ovlaštenja poduzima sve pravne radnje koje su po njegovoj ocjeni u interesu korisnika pravne pomoći.
- (4) Pravni zastupnik ima pravo na uvećanje plaće u visini od 20% zbog posebnih uslova rada iz člana 30. stav (2) i člana 32. stav (2) i zbog posebnih ovlaštenja iz stava (2) i (3) ovog člana.

**Član 36.**  
**(Obaveza čuvanja službene tajne)**

- (1) Pravni zastupnik je dužan da pruža pravnu pomoć savjesno i stručno, u skladu sa ustavom, zakonom i drugim propisima.
- (2) Pravni zastupnik je dužan da čuva kao službenu tajnu sve što je saznao ili mu je stranka povjerila, izuzev ako je u svojstvu branitelja oslobođen ove obaveze na osnovu izričitog ili prešutnog odobrenja stranke, kao i u slučajevima kada branitelj posumnja da predstoji izvršenje težeg krivičnog djela ili kada se pokrene parnica radi namirenja troškova i izdataka koje je stranka prouzrokovala Zavodu lažno prikazujući svoje imovinsko stanje, a u cilju obezbjeđenja besplatnog zastupanja.
- (3) Službenu tajnu iz stava 2. ovog člana dužni su čuvati i drugi zaposlenici koji rade ili su radili u Zavodu.

**Član 37.**  
**(Razlozi za odbijanje zastupanja)**

- (1) Pravni zastupnik će odbiti odbranu i zastupanje u krivičnim stvarima:
  - a) ako je lično oštećen, odnosno ako je bračni ili vanbračni drug oštećenog ili tužitelja, njegov srodnik po krvi u pravoj liniji, u pobočnoj liniji do četvrtog stepena ili po tazbini do drugog stepena,
  - b) ako je pozvan kao svjedok u istom predmetu,
  - c) ako je postupao u istom predmetu u vršenju sudske i/ili tužilačke funkcije,
  - d) u drugim slučajevima predviđenim posebnim zakonom.
- (2) Pravni zastupnik će odbiti zastupanje u parničnom postupku:
  - a) ako je pružao pravnu pomoć suprotnoj stranci u istom predmetu ili po bilo kom pitanju vezanom za taj predmet,
  - b) ako je suprotnoj stranci u istom predmetu, pravnu pomoć pružao drugi pravni zastupnik Zavoda,
  - c) ako je postupao u istom predmetu u vršenju sudske i tužilačke funkcije ili kao ovlaštena službena osoba bilo kog organa,
  - d) ako on ili bilo ko drugi od zaposlenika Zavoda, ima lični interes koji je, ili može biti u sukobu sa interesima zastupane stranke.
- (3) Pravni zastupnik će odbiti odbranu i zastupanje u krivičnim i prekršajnim stvarima i zastupanje u građanskom i upravnom postupku i upravnom sporu, i u drugim slučajevima predviđenim zakonima kojima se reguliše krivični, prekršajni, parnični i upravni postupak i upravni spor.

**Član 38.**  
**(Otkazivanje punomoći)**

- (1) Odmah po saznanju za postojanje razloga i okolnosti iz člana 37. ovog Zakona, pravni zastupnik je dužan otkazati punomoć stranci.
- (2) Po otkazivanju punomoći pravni zastupnik je dužan u periodu od 30 dana nastaviti pružati pravnu pomoć, ako je to neophodno da se od stranke otkloni kakva šteta, osim u slučaju kada je stranka imenovala drugog zastupnika ili se preduzimanju tih radnji izričito protivi.

(3) Pravni zastupnik nije dužan postupati u skladu sa stavom (2) ovog člana ako stranka otkaže punomoć, ali je dužan u momentu otkazivanja punomoći u pismenoj formi obavijestiti stranku o svim relevantnim rokovima kao i zakazanim terminima u konkretnom predmetu.

### **Član 39.** **(Dužnosti pravnog zastupnika kao branioca)**

(1) Pravni zastupnik kao branilac tokom krivičnog postupka mora, zastupajući lice lišeno slobode, odnosno osumnjičenog ili optuženog, preduzimati sve neophodne radnje u cilju utvrđivanja činjenica i prikupljanja dokaza koji idu u korist lica koje brane, kao i radi zaštite njegovih prava.

(2) Prava i dužnosti pravnog zastupnika kao branioca ne prestaju u slučaju opoziva, sve dok ga sudija odnosno vijeće ne razriješe te dužnosti.

### **Član 40.** **(Obaveza informisanja)**

Pravni zastupnik je dužan da informiše stranku koju zastupa o preduzetim radnjama u postupku i o svim drugim činjenicama relevantnim za tok i ishod konkretnog postupka.

### **Član 41.** **(Obaveze u ponašanju pravnog zastupnika)**

Pravni zastupnik ne smije:

- a) dozvoliti da porodični, društveni, politički i/ili drugi odnosi utiču na vršenje njegovih službenih dužnosti,
- b) upotrijebiti ili se koristiti ugledom Zavoda da ostvari svoje privatne interese ili privatne interese drugih,
- c) postupati ili dopustiti drugima da postupaju na način da se stiče utisak da je bilo ko u posebnom položaju i da može vršiti utjecaj na pravnog zastupnika ili na ishod postupka.

### **Član 42.** **(Zabrana obavljanja drugih poslova)**

Pravni zastupnik ne smije obavljati dužnost, djelatnost ili biti na položaju koji dovodi do sukoba interesa sa njegovim dužnostima, a naročito:

- a) ne smije obavljati dodatnu djelatnost za koju se plaća naknada, osim u slučaju kada je to posebno odobreno,
- b) ne smije biti član upravnih i drugih odbora političkih stranaka i ne smije slijediti upute političkih stranaka.

### **Član 43.** **(Dužnosti pravnih zastupnika)**

(1) Pravni zastupnik je dužan razmotriti i postupati po svim predmetima koji su mu dodijeljeni, osim u predmetima u kojima postoje razlozi za njegovo izuzeće.

(2) Pravni zastupnik je dužan da kontinuirano radi na usavršavanju i povećavanju nivoa svoje profesionalne stručnosti za obavljanje poslova pružanja pravne pomoći.

(3) Pravni zastupnik je dužan preduzimati radnje u vršenju odbrane ili zastupanja na krajnje profesionalan, strpljiv i dostojanstven način, kako prema nosiocima sudske i tužilačke funkcije, tako i prema ostalim službenim licima, strankama koje zastupa i protivnim strankama, svjedocima, advokatima i drugim licima sa kojima službeno kontaktira.

**Član 44.**  
**(Način postupanja pravnog zastupnika)**

- (1) Pravni zastupnik ne smije pokrenuti, dozvoliti niti uzimati u obzir razgovor sa sudijom bez prisustva suprotne stranke u vezi sa postupkom koji je u toku, osim na zakonom dopušten način.
- (2) Pravni zastupnik je obavezan da svoje poslove obavlja brzo, efikasno i pravično, uz poštovanje prava svih uključenih strana da budu saslušane i da se njihovi sporovi riješe bez nepotrebnog odgađanja i/ili troškova.

**Član 45.**  
**(Obavijest o nedozvoljenom ponašanju)**

- (1) Ako neko dođe do saznanja da je pravni zastupnik ili drugi zaposlenik Zavoda postupio suprotno odredbama ovog Zakona ili bilo kog drugog zakona, što ga čini nepodobnim za vršenje poslova u Zavodu, ima pravo i dužnost da o tome obavijesti direktora Zavoda.
- (2) Pravni zastupnik koji posjeduje informaciju o mogućem kršenju ovog Zakona od strane drugog pravnog zastupnika, dužan je o tome obavijestiti direktora Zavoda, a ukoliko se ta informacija odnosi na direktora, dužan je o tome obavijestiti ministra pravosuđa, koji preispituje osnovanost primljene informacije i o tome obavještava Vladu Kantona.

**DIO TREĆI - FINANSIRANJE, SARADNJA I STRUČNO USAVRŠAVANJE**

**Član 46.**  
**(Finansiranje)**

- (1) Sredstva za organizovanje i pružanje besplatne pravne pomoći od strane nadležnog organa osiguravaju se u budžetu Kantona.
- (2) Sredstva za pružanje pravne pomoći udruženjima i fondacijama registrovanim za pružanje besplatne pravne pomoći osiguravaju se na osnovu odobrenog projekta, u skladu sa zakonom i drugim propisima.

**Član 47.**  
**(Međusobna saradnja nadležnih organa)**

- (1) Nadležni organ uspostavlja saradnju sa drugim organima osnovanim za pružanje besplatne pravne pomoći, udruženjima i fondacijama registrovanim za pružanje besplatne pravne pomoći i drugim subjektima ovlaštenim za pružanje besplatne pravne pomoći, u cilju razmjene informacija i prakse u oblasti besplatne pravne pomoći.
- (2) Nadležni organ sarađuje sa centrima za socijalni rad, nadležnim ministarstvima, jedinicama lokalne samouprave i drugim organima, u cilju praćenja prakse primjene zakonskih odredbi u određenim oblastima i analize potrebe građana da svoja prava i obaveze definisane tim zakonima, rješavaju uz pružanje besplatne pravne pomoći.

**Član 48.**  
**(Edukacija kadrova i unapređenje kvaliteta)**

- (1) Nadležni organ osigurava stručno usavršavanje pravnih zastupnika u svim oblastima prava kao i u oblasti međunarodnih standarda, propisa i prakse kako bi se osigurao kontinuirani razvoj kvaliteta pružene usluge.
- (2) Nadležni organ kontinuirano unaprijeđuje kvalitet i kvantitet pružanja besplatne pravne pomoći.

**Član 49.**  
**(Odgovornost zaposlenika Zavoda)**

Pravni zastupnici i ostali zaposlenici u Zavodu, odgovorni su za svoj rad shodno odredbama ovog zakona i drugih propisa kojima je to regulisano za rukovodeće državne službenike, državne službenike i namještenike organa državne službe.

**DIO ČETVRTI - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE**

**Član 50.**  
**(Nadzor nad primjenom zakona)**

Nadzor nad provođenjem odredaba ovog zakona vrši Ministarstvo za pravosuđe i upravu Kantona.

**Član 51.**  
**(Podzakonski akti i obrasci)**

Pravilnik o načinu vođenja i sadržaju evidencija o pruženoj pravnoj pomoći, obrazac zahtjeva za ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć, obrazac izjave o imovinskom stanju i obrazac izjave o dopuštanju uvida u podatke o imovini korisnika i punoljenih članova njegovog porodičnog domaćinstva, donosi Ministar u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

**Član 52.**  
**(Stupanje na snagu zakona)**

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u “Službenim novinama Zeničko-dobojskog kantona”.

Broj: \_\_\_\_\_

Predsjedavajući Skupštine

Datum: \_\_\_\_\_

Sretko Radišić

## **OBRAZLOŽENJE**

### **PRAVNI OSNOV**

Pravni osnov za donošenje Zakona o pružanju besplatne pravne pomoći, sadržan je u odredbi člana 37.stav 1. tačka f. Ustava Zeničko-dobojskog kantona kojim je propisano da Skupština Kantona donosi zakone neophodne za izvršavanje nadležnosti Kantona, a u vezi sa članom 10.stav 1. Ustava Kantona, kojim je propisano da Kanton u ostvarivanju svojih nadležnosti preduzima sve potrebne mjere zaštite ljudskih prava i sloboda utvrđenih u članovima II. A. 1.do 7. i predviđenih u instrumentima u Aneksu Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, kao i Zakon o kantonalnim ministarstvima i drugim tijelima uprave („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona” broj: 13/08, 13/10 i 6/12) kojim se Kantonalni zavod za pravnu pomoć utemeljuje kao samostalna upravna organizacija i utvrđuje se njegova nadležnost.

### **RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA**

Besplatna pravna pomoć je veoma značajno pitanje u svakom savremenom društvenom sistemu jer proizilazi iz odnosa država-građanin. Obzirom da su odnosi između države i građanina, prije svega uređeni uspostavljenim ljudskim pravima, samim po sebi se nameće uređivanje odnosa u kojem se građani, najčešće kao neuke stranke, pojavljuju u različitim postupcima u kojima se država pojavljuje kao autoritet ili arbitar. Svi savremeni demokratski sistemi u svoje državno i društveno uređenje su ugradili pravo na pravično suđenje, koje u jednom svom dijelu podrazumjeva da je država dužna da obezbijedi pravnu pomoć licima kojima je ugroženo pravo na slobodu ili zbog slabog imovnog stanja nisu u mogućnosti da plate stručno pravno zastupanje u različitim postupcima i situacijama kada su im ugrožena različita prava, a sve u cilju pravičnog suđenja i jednakog pristupa javnim službama.

Uspostava sistema besplatne pravne pomoći proističe iz obaveza utvrđenih Strategijom za reformu sektora pravde u Bosni i Hercegovini za period od 2009. do 2013. godine, strateška oblast 3. Pristup pravdi, podoblast 3.2. Besplatna pravna pomoć i pristup pravnim informacijama, kao i iz pratećeg Akcionog plana na nivou Bosne i Hercegovine, kojima je predviđeno da se u 2011. Godini obezbijedi stvaranje pravnog i institucionalnog okvira za uspostavljenje usklađenog sistema besplatne pravne pomoći u Bosni i Hercegovini u građanskim i krivičnim stvarima, te obaveze kantona da donesu svoje zakone o besplatnoj pravnoj pomoći, kao propisa koji je u isključivoj nadležnosti kantona. Izvor prava na besplatnu pravnu pomoć je niz različitih odredbi međunarodnog i domaćeg zakonodavstva, a prije svega Evropska

konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda iz 1950. godine s pratećim protokolima. Prava iz ove konvencije zagaranirana su članom II Ustava Bosne i Hercegovine, koji utvrđuje da se prava i slobode predviđene u Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i u njenim protokolima direktno primjenjuju u Bosni i Hercegovini i imaju prioritet nad svim ostalim zakonima, odnosno Aneksom Ustava Federacije Bosne i Hercegovine -Instrumenti za zaštitu ljudskih prava koji imaju pravnu snagu ustavnih odredaba.

Kada je u pitanju pravna pomoć u predmetima rodno uvjetovanog nasilja i nasilja u porodici, važno je napomenuti da postoji niz obaveza koje država mora ispuniti prema svojim građanima, a jedna od njih je i pravedno suđenje. Naime, Konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije žena Ujedinjenih nacija predviđa niz obaveza države iz ove oblasti, što je potvrđeno i Zaključnim komentarima koje je Komitet napisao o Bosni i Hercegovini 2006. godine. Također, na nivou Ujedinjenih nacija postoji i Deklaracija o ukidanju nasilja nad ženama, Pekinška deklaracija, te niz drugih dokumenata koji promoviraju ukidanje nasilja nad ženama. Konvencija o pravima djeteta iz 1989. godine promovira pravo djeteta, koje je trajno lišeno porodične sredine, na posebnu zaštitu i pomoć države, kao i čitav niz mjera koje preduzima vlast radi zaštite djeteta u sudskim i drugim postupcima.

Čitav niz drugih međunarodnih pravnih dokumenata o ljudskim pravima, koji su sastavni dio ustavnog sistema Federacije Bosne i Hercegovine i Bosne i Hercegovine, utvrđuju obaveze pružanja besplatne pravne pomoći od strane državnih organa licima koja se nađu na njenoj teritoriji (tražioci azila, izbjeglice, lica pod supsidijarnom ili privremenom zaštitom, apatridi, žrtve trgovine ljudima i dr.).

Kako se pristup sudu smatra osnovnim ljudskim pravom, i Evropska komisija je dala prijedlog Direktive za pravnu pomoć koju je usvojilo Vijeće Evrope u januaru 2003, s ciljem poboljšanja pristupa pravdi uspostavom minimalnih zajedničkih pravila koja se odnose na pravnu pomoć. Pitanje besplatne pravne pomoći se pojavljuje kao veoma važno pitanje na koje se osvrnula Evropska komisija u toku vođenja Strukturalnog dijaloga sa Bosnom i Hercegovinom u oblasti pravosuđa iz čega je proizišao zaključak kojim Evropska komisija izražava zabrinutost zbog nepostojanja posebnih zakonskih odredbi o besplatnoj pravnoj pomoći u nekim kantonima u Federaciji BiH.

Osim navedenog, u članu 53. Zakon o krivičnom postupku u FBiH («Službene novine FBiH», br.35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05, 55/06, 27/07, 53/07, 9/09, 12/10 i 8/13) je propisano da se za branioca osim advokata mogu uzeti i pravni zastupnici kantonalnih kao i federalnih institucija (zavoda/kancelarija za pravnu pomoć) koji imaju položen pravosudni ispit i najmanje tri godine radnog iskustva na pravnim poslovima.

Također Zakon o parničnom postupku (Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj: 53/03, 73/05, 19/06), u članu 301. propisuje da punomoćnik može biti i uposlenik službe za besplatnu pravnu pomoć. Pod pojmom služba, podrazumijeva se bilo koji organizacioni oblik koji strankama pruža pravnu pomoć bez naknade, čime su se stekli zakonski uslovi za besplatno zastupanje stranaka i u parničnom postupku.

Unutar administrativnog uređenja Bosne i Hercegovine, entiteta i kantona u toku je uspostavljanje sistema besplatne pravne pomoći kroz uspostavu upravnih organizacija/Zavoda. Sistem koji po ciljevima podrazumjeva da se radi o usklađenom sistemu, do danas je shodno nadležnostima unutar administrativnog uređenja u BiH, uspostavljen u Republici Srpskoj, Brčko distriktu, Zeničko-dobojskom kantonu, Tuzlanskom kantonu, Zapadno-hercegovačkom kantonu, Posavskom kantonu, Kantonu Sarajevo i u Unsko-sanskom kantonu, dok je u Bosansko-podrinjskom kantonu uspostava sistema u završnoj fazi. Također je bitno istaći i da je u proceduri donošenje Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći BiH, kao okvirnog zakona, na koji način bi se sveukupno u skladu sa nadležnostima različitih nivoa vlasti ispunio jedan od ciljeva bitnih za ostvarivanje Strategije pravosuđa i pridruživanja Evropskoj uniji u ovoj oblasti.

Na osnovu svega navedenog, iz osnova domaćeg i međunarodnog zakonodavstva, proizilazi da je sistem besplatne pravne pomoći u BiH usmjeren na pružanje besplatne pravne pomoći licima koja po zakonu imaju pravo na branioca i socijalno ugroženom stanovništvu prilikom ostvarivanja prava u sudskim, upravnim i drugim postupcima, jer su uglavnom neuki a uz to nisu u mogućnosti platiti troškove zastupanja, sačinjavanja različitih podnesaka u sudskim i upravnim postupcima ili troškove informisanja. Kao model, sistem je baziran na organizovanju upravnih organizacija sa samostalnim statusom budući da se neizostavno moraju pojavljivati u postupcima protiv drugih organa. Dakle, sistem besplatne pravne pomoći u Bosni i Hercegovini i administrativnim jedinicama unutar iste doprinosi usklađenosti BiH zakonodavstva sa zakonodavstvom Evropske unije, poboljšava položaj socijalne uključenosti siromašnog stanovništva, omogućuje veći stepen ostvarivanja garantovanih ljudskih prava, povećanje upoznatosti sa pravima, zaštitu žrtava nasilja i izbjeglih i raseljenih lica, smanjenje troškova plaćanja zastupanja po službenoj dužnosti u krivičnim postupcima i na određeni način dodatno pojačava sistem zaštite zakonitosti. Kao korisnici besplatne pravne pomoći se pojavljuju lica koja imaju nepovoljan socijalni status (korisnici socijalne zaštite, nezaposlena lica, žrtve nasilja u porodici i nasilja u zajednici, raseljena lica, korisnici najniže penzije kao i lica čiji nivo primanja je nizak, odnosno čija primanja po članu domaćinstva ne prelaze zakonom određeni iznos.)

Unutar Zeničko-dobojskog kantona još od novembra 2005. godine postoji institucionalno uspostavljen sistem pružanja besplatne pravne pomoći u svim oblastima prava, obzirom da je Zakonom o Kantonalnom zavodu za pravnu pomoć („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“ broj: 5/05) osnovan Kantonalni zavod za pravnu pomoć (u daljem tekstu Zavod) kao samostalna kantonalna ustanova, a nakon stupanja na snagu Zakona o kantonalnim ministarstvima i drugim tijelima uprave, Zavod u organizaciji kantonalne uprave ima status samostalne upravne organizacije, a uposlenici imaju status državnog službenika odnosno namještenika.

## **OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH RJEŠENJA**

**I.(Čl.1-5)**-Ovim odredbama određuje se sadržaj Zakona, odnosno pitanja koja se regulišu Zakonom, definiše se pojam besplatne pravne pomoći, minimuma prava korisnika, značenje pojedinih izraza koji se koriste u Zakonu i ravnopravnost spolova kad je u pitanju terminologija, odnosno rod imenice upotrebljen u tekstu Zakona.

**II.(Čl.6.-9.)** –Propisuju se oblici ostvarivanja besplatne pravne pomoći, i to one koja se besplatno pruža svim licima, (opće informacije o pravima i obavezama i pomoć pri popunjavanju obrazaca), kao i pravne pomoći koja je se pruža korisnicima pod uslovima propisanim ovim zakonom, postupci u kojima se pruža besplatna pravna pomoć, kao i postupci u kojima se ona ne pruža (to su postupci koji nisu neophodni, odnosno ne mogu ih ni voditi lica lošeg imovinskog stanja, kao i pravne radnje za koje je obavezna notarska obrada, zatim se propisuje obaveza vođenja evidencije o pruženoj besplatnoj pravnoj pomoći u elektronskoj i manuelnoj formi.

**III.(Čl.10.-12.)-** Definišu se korisnici besplatne pravne pomoći i utvrđuje zabrana diskriminacije lica koja imaju pravo na besplatnu pravnu pomoć, (prema definiciji utvrđenoj Zakonom o zabrani diskriminacije), te se propisuje obaveza zastupanja po međunarodnim konvencijama koje je naša država ratifikovala.

**IV.(Čl. 13.-15.)-**Propisuje se uslovi za ostvarivanje besplatne pravne pomoći i to lica koje to pravo ostvaruju na osnovu svog statusa, kao posebno osjetljive kategorije, kao i lica lošeg imovinskog stanja, koje se utvrđuje u postupku pred nadležnim organom i utvrđuje se ko se smatra tim licem. Licem lošeg imovinskog stanja, koje ima pravo na besplatnu pravnu pomoć, smatra se lice čiji mjesečni prihodi i ukupan mjesečni prihod članova njegovog porodičnog domaćinstva ne prelazi iznos od 30% prosječne isplaćene mjesečne neto plaće zaposlenih u Zeničko-dobojskom kantonu, u prethodnoj kalendarskoj godini za jednog člana, i po 10% za svakog narednog člana njegovog porodičnog domaćinstva, a nema nekretnine i/ili drugu imovinu koja može biti predmet izvršenja po zakonu o izvršnom postupku koji se primjenjuje u Federaciji Bosne i Hercegovine. Propisano je da se kod utvrđivanja lošeg imovinskog stanja neće uzimati u obzir prihod i nekretnine i druga imovina članova porodičnog domaćinstva korisnika, koji su protivna stranka u postupku. Ovim odredbama je također utvrđeno da se prihodom i nekretninama i drugom imovinom smatraju prihodi i nekretnine i druga imovina članova porodičnog domaćinstva korisnika.

**V.(Čl. 16.-21)-**reguliše se postupak pružanja besplatne pravne pomoći, počev od podnošenja zahtjeva i dokaza o ispunjavanju kriterija, provjeri podataka, do odobravanja besplatne pravne pomoći, vremenskom važenju odobrene besplatne pravne pomoći, zatim se reguliše kada se besplatna pravna pomoć neće pružiti odnosno kada će biti uskraćena, zatim pravo na pritužbu i određivanje organa za odlučivanje po pritužbi, te se propisuju slučajevi kada postoji obaveza plaćanja naknade za poduzete radnje a koje naknade su prihod budžeta Kantona.

**VI.(Čl. 22. i 23.)-**Definisani su subjekti pružanja pravne pomoći u Kantonu, a to su, pored Kantonalnog zavoda za pravnu pomoć, službe za besplatnu pravnu pomoć pri općinama odnosno državni službenici koji su zaposleni u općini i ispunjavaju uslove propisane članom 32. stav(2) ovog zakona, advokati koji su članovi advokatskih komora u Bosni i Hercegovini, udruženja i fondacije registrovane za pružanje besplatne pravne pomoći i drugi subjekti u skladu sa drugim zakonima. Također je definisano da pravo zastupanja korisnika besplatne pravne pomoći, osim pravnih zastupnika Zavoda, imaju advokati koji su članovi advokatskih komora u Bosni i Hercegovini, zaposlenici općinskih službi za besplatnu pravnu pomoć odnosno državni službenici koji su zaposleni u općini i koji ispunjavaju uslove propisane članom 32. stav(2) ovog zakona, kao i članovi udruženja i fondacija registrovanih za pružanje besplatne pravne pomoći, u skladu sa uslovima propisanim procesnim zakonima koji se odnose na punomoćnike stranke.

**VII. (Čl. 24.-29.)-**Navodi se da je se status Kantonalnog zavoda za pružanje besplatne pravne pomoći kao samostalne kantonalne upravne organizacije utvrđen Zakonom o kantonalnim ministarstvima i drugim tijelima uprave, utvrđuje se organizacija i način funkcionisanja Zavoda, unutrašnja organizacija i nadležnosti Zavoda, obaveza Zavoda da osigurava kontinuiranu edukaciju kadrova koji pružaju besplatnu pravnu pomoć i kontroliše kvalitet i kvantitet pružanja besplatne pravne pomoći i predlaže mjere za njeno unapređenje, te javnost rada i izvještavanje, putem podnošenja izvještaja Vladi i Skupštini Kantona , radi praćenja i unaprijeđenja besplatne pravne pomoći .

**VIII.(Čl.30.-33.)-**Ovim poglavljem se uređuje rukovođenje Zavodom, te se propisuje da na mjesto direktora Zavoda može biti imenovan diplomirani pravnik koji pored opštih i posebnih uslova propisanih zakonom, treba da ima položen pravosudni ispit i pet godina radnog iskustva u radu na pravnim poslovima nakon položenog pravosudnog ispita te da za svoj rad odgovara Vladi Kantona. Regulisano je vršenje dužnosti direktora u slučaju kad direktoru prestane radni odnos ili je u nemogućnosti obavljati dužnost u

dužem vremenskom periodu ili pak u slučaju privremene odsutnosti. Posebne odredbe ove glave definišu status i uslove za imenovanje pomoćnika direktora kao i njihova ovlaštenja. Također se propisuje da poslove u Zavodu pored rukovodećih državnih službenika obavljaju i državni službenici i namještenici te da se njihovi poslovi utvrđuju Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji.

**IX.(ČL.34.-45.)**-Definisana su prava zaposlenika u Zavodu, prava i dužnosti pravnih zastupnika Utvrđuje se da su direktor i pomoćnici direktora pravni zastupnici koji su ovlašteni za samostalno pružanje besplatne pravne pomoći. Također je propisana obaveza čuvanja službene tajne za sve zaposlenike. Nadalje su propisani razlozi za odbijanje zastupanja u krivičnom, parničnom, prekršajnom i upravnom postupku kao i u upravnom sporu. U ovom poglavlju su i odredbe koje se odnose na obaveze, dužnosti i način postupanja pravnog zastupnika kao i odredba o obavezi obavještanja direktora Zavoda o postupanju pravnog zastupnika suprotno zakonu a što ga čini nepodobnim za vršenje poslova u Zavodu, odnosno obavještanje Vlade Kantona kad se navedeno ponašanje odnosi na direktora Zavoda.

Propisano je da poslove pravnog zastupnika u nadležnom organu obavljaju rukovodeći državni službenici i stručni savjetnici, koji imaju ovlaštenje da samostalno obavljaju poslove pružanja besplatne pravne pomoći i propisane posebne uslove (pravosudni ispit i godine radnog staža poslije položenog pravosudnog ispita), pored uslova propisanih za državne službenike. Pored toga propisana su prava i obaveze pravnih zastupnika i mogućnost angažovanja drugih lica, kada je to neophodno za uspješnu odbranu ili korisnika.

**X.(Čl. 46.-49.)**-Ovim poglavljem regulisano je budžetsko finansiranje djelatnosti pružanja besplatne pravne pomoći od strane nadležnog organa, te osiguravanje sredstava za pružanje pravne pomoći udruženjima koja su registrovana za pružanje besplatne pravne pomoći na osnovu odobrenog projekta, u skladu sa zakonom i drugim propisima. Regulisana je saradnja i stručno usavršavanje, saradnja nadležnog organa Kantona s drugim organima osnovanim prema propisima o pružanju besplatne pravne pomoći, udruženjima registrovanim za pružanje besplatne pravne pomoći i drugim pravnim licima i organizacijama, na svim nivoima, u cilju razmjene informacija i prakse u oblasti besplatne pravne pomoći, te obaveza saradnje sa centrima za socijalni rad, nadležnim ministarstvima, jedinicama lokalne samouprave i drugim organima, u cilju praćenja prakse primjene zakonskih odredbi u određenim oblastima i analize potrebe građana da svoja prava i obaveze definirane tim zakonima rješavaju uz pružanje besplatne pravne pomoći. Također se propisuje obaveza nadležnog organa da obezbijedi stalnu edukaciju kadrova i kontinuirano unaprijeđivanje kvaliteta pružanja besplatne pravne pomoći, te se propisuje odgovornost zaposlenika Zavoda.

**XI.(Član 50.)**-Propisuje se da nadzor na provođenjem ovog zakona vrši Ministarstvo za pravosuđe i upravu Kantona.

**XII.(Čl. 51.-52.)**-Utvrđuje se rok za donošenje podzakonskih akata i propisivanje obrazaca i stupanje na snagu ovog zakona.

## **FINANSIJSKA SREDSTVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA**

Obzirom da Kantonalni zavod za pravnu pomoć postoji od novembra 2005. godine radom, svake godine se u budžetu Kantona obezbjeđuju sredstva za njegovo funkcionisanje i to u prosjeku oko 220.000 KM za slijedeće namjene: bruto plaće i naknade troškova zaposlenih, doprinosi na plaće, izdaci za materijal i usluge. Također se u budžetu Kantona redovno obezbjeđuju sredstva za plaćanje advokata koji su od strane sudova Kantona postavljeni za branioca po službenoj dužnosti osumnjičenim i optuženim osobama. Dakle, za provedbu ovog zakona nije potrebno obezbijediti dodatna sredstva u odnosu na dosadašnja za

ove namjene. Što se tiče sredstava za opremanja prostorija i opremanja u smislu opreme i softverskih pomagala, potrebnih za rad Zavoda, ista su obezbjeđena kroz projekat UNDP vezan za razvoj sektora pravosuđa.

*Ministarstvo za pravosuđe i upravu*